

การศึกษาเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู ในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาวิดา มหาวงศ์¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

กฤษณา ยกช

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ปริยานุช วิไลวิทย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทความวิจัย

รับต้นฉบับ: 2 พฤษภาคม 2563 วันแก้ไข: 1 กรกฎาคม 2563 รับตอบรับ: 8 กรกฎาคม 2563

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการ
การผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามชั้นปีและรายด้าน
ประชากรเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล
สงคราม ในปีการศึกษา 2558-2561 จำนวน 298 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ชั้นภูมิละ
40 % จากจำนวนประชากรทั้งหมดในแต่ละชั้นปี จำนวนรวมทั้งสิ้น 122 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัด
จิตวิญญาณความเป็นครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
และ สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่าง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova)

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพิบูลสงคราม ชั้นปีที่ 2 – 5 มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูโดยรวมทุกด้านสูงสุด ไม่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่
ระหว่าง 4.40 ถึง 4.49 โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.49 รองลงมาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ตามลำดับ หากพิจารณารายด้านพบว่า
ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.76 รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้ง 3
ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และด้านที่เกิดกับตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.28
ตามลำดับ และการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามชั้นปีและรายด้าน พบว่า
ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามชั้นปีและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ระดับจิตวิญญาณความเป็นครู นักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ภาวิดา มหาวงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Email: pavida.m@psru.ac.th

A COMPARATIVE STUDY OF LEVELS OF THE TEACHER'S SPIRIT OF TEACHER STUDENTS IN THE TEACHER FOR LOCAL DEVELOPMENT PROJECT AT THE FACULTY OF EDUCATION, PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY

Pavida Mahawong¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Kusuma Yokchoo

Pibulsongkram Rajabhat University

Preeyanut Wilaiwit

Pibulsongkram Rajabhat University

Research Article

Received: 2 May 2020 Revised: 1 July 2020 Accepted: 8 July 2020

The purpose of the present study was to compare the levels of the teacher's spirit of teacher students in the teachers for local development project at the Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University according to years and aspects. The population was 298 teacher students in the teachers for local development project at the Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University between 2015-2018. The sample was chosen using stratified sampling, 40% from each stratum of all the population of each year, totaling 122 persons. The research instrument was a form for measuring the teacher's spirit. The statistics for data analysis were means (M) and standard deviations (S). The statistic for comparing the differences was the one-way anova.

The findings showed that the teacher's spirit of the teacher students in the teachers for local development project at the Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University was at the highest level in all aspects with averages between 4.40-4.49. Third-year students got the highest mean (4.49), followed by second-year students, while fourth- and fifth-year students got the same average (4.40). The teacher's spirit relating to the aspect of teacher's profession was the highest (4.76), followed by the average of three aspects (4.43). The average of the aspect about the learner was 4.42, and the average of the aspect about the self was 4.28. The comparison of the levels of the teacher's spirit according years and aspects showed no statistical difference.

Keywords: Level of the teacher's spirit, Students in the teachers for local development project.

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Pavida Mahawong
Pibulsongkram Rajabhat University Email: pavida.m@psru.ac.th

บทนำ

วิชาชีพครูถือเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นวิชาชีพที่ใช้วิธีการแห่งปัญญา นำทางการเรียนรู้ให้กับศิษย์ “ครู” คือ บุคลากรซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นับเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา เป็นบุคคลสำคัญ และเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาประเทศ ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560–2579) ยุทธศาสตร์ที่ 3 เน้นการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่ได้ระบุว่า ทำการปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับ และทุกประเภท การศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศ ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

นับตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมา มีโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นโครงการพิเศษที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อคัดเลือก คนดี คนเก่ง ที่มีจิตใจเสียสละ สำนึกรักบ้านเกิด และมีเป้าหมายหลัก เพื่อต้องการครูคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และรับประกันการมีงานทำ กลับไปทำงานในท้องถิ่นบ้านเกิด หรือในพื้นที่ห่างไกล แต่ใช้ว่าเด็กทุกคนที่สมัครเรียนครูแล้วจะเข้าโครงการต่าง ๆ ได้ทันที เพราะโครงการส่วนใหญ่จะมีเกณฑ์ตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกเด็กเข้าเรียนครูในสถาบันแต่ละแห่ง และเมื่อได้เข้าเรียนในโครงการแล้ว เด็กต้องได้รับการฝึกฝน ฝึกปฏิบัติความเป็นครูอย่างเข้มข้น เมื่อเด็กกลุ่มนี้จบออกมาเป็นครูต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู สอนเก่ง ถ่ายทอดเก่ง คิดบทเรียน กิจกรรม เป็นครูที่ดี สอนเด็กให้มีคุณภาพ (สุสิทธิ์ อร่ามเนตร, 2562) ดังนั้นจากความสำคัญดังกล่าว สถาบันการผลิตและพัฒนาครูจึงควรตระหนักถึงการพัฒนาว่าจะทำอย่างไรให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง

การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูนับว่าเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง สถาบันการผลิตและพัฒนาครูจึงต้องเร่งสร้างกระบวนการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น จากการค้นคว้าพบว่า หลักสูตรของการศึกษาวิชาชีพครูในปัจจุบันเน้นวิชาการมากกว่าการสร้างนิสิตนักศึกษาให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ดังที่ ชนิดา รัชพลเมือง และคณะ (2560) ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต ที่สำคัญคือ การพัฒนาครูให้มีความเชื่อมโยงกับคุณภาพการผลิตบัณฑิต และการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของครู การพัฒนาครูให้มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเป็นครู นอกจากนี้ การมีจิตวิญญาณความเป็นครูจะก่อให้เกิดผลต่อตัวครูดังต่อไปนี้ 1) ช่วยพัฒนาหรือยกระดับความคิดและทักษะที่จำเป็นในการสอน 2) มีศีลธรรม คุณธรรม และมีความรับผิดชอบมากขึ้น 3) มีความยืดหยุ่นและเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงมากขึ้น 4) มองนักเรียนว่ามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีศักยภาพ 5) มีแรงจูงใจให้แสดงภาวะผู้นำออกมาเพิ่มขึ้น 6) มีความสุขและมีความภาคภูมิใจในอาชีพครู และ 7) ได้รับการยอมรับและความศรัทธาจากผู้พบเห็น (วัลลิกา ฉลากบาง, 2559) ดังนั้นสถาบันการผลิตและพัฒนาครูจึงควรเห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู โดยเฉพาะในนักศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อที่จะได้บ่มเพาะปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูในกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น พบเพียงในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาวิชาชีพครูแบบปกติเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความ

เป็นครูของนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามชั้นปีและรายด้าน เพื่อเป็นองค์ความรู้พื้นฐานในการกำหนดนโยบายแก่คณะครุศาสตร์ในการกำหนดกิจกรรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ได้รับการคัดเลือกในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับแต่ละชั้นปีได้

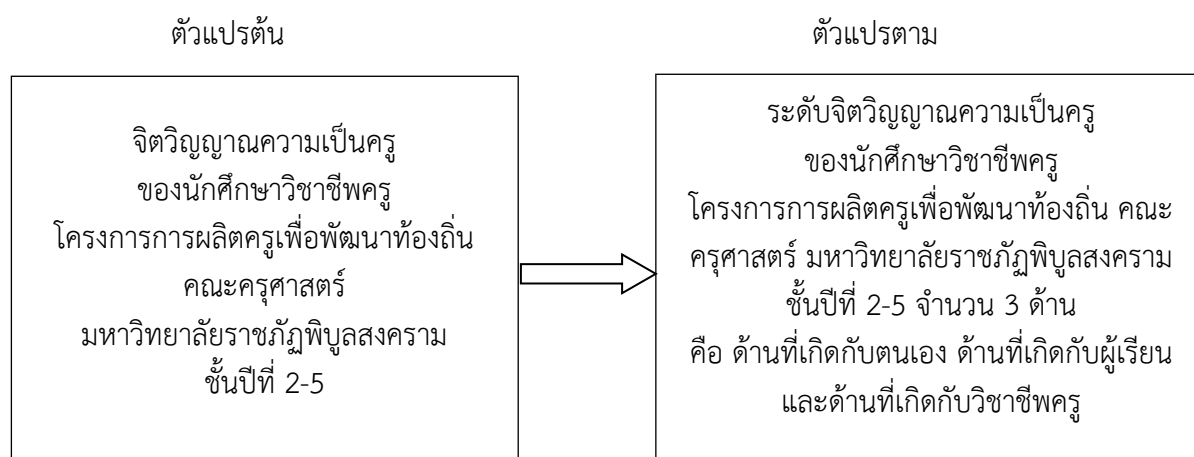
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามชั้นปีและรายด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามชั้นปีและรายด้าน ผู้วิจัยมีแนวคิดว่ นักศึกษาวิชาชีพครูแต่ละชั้นปีมีความแตกต่างกันซึ่งเป็นไปโดยธรรมชาติของมนุษย์ โดยกำหนดตัวแปรต้น คือ จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามชั้นปีและรายด้าน และตัวแปรตาม คือ ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดังภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในปีการศึกษา 2558-2561 ชั้นปีที่ 2-5 จำนวนทั้งสิ้น 298 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในปีการศึกษา 2558-2561 ชั้นปีที่ 2-5

ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ชั้นภูมิละ 40% จากจำนวนประชากรทั้งหมดในแต่ละชั้นปี จำนวนรวมทั้งสิ้น 122 คนรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ชั้นปี	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ปีการศึกษา 2558 (ปี 5)	76	31
ปีการศึกษา 2559 (ปี 4)	75	31
ปีการศึกษา 2560 (ปี 3)	43	18
ปีการศึกษา 2561 (ปี 2)	104	42
จำนวนรวมทุกชั้นปี	298	122

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตนำเครื่องมือจากงานวิจัยของ ภาวิดา มหาวงค์ พาสนา จุฬรัตน์ อนุ เจริญวงศ์ระยับ และช่อลัดดา ขวัญเมือง (2562) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สาขาวิชา ชั้นปีที่

ตอนที่ 2 จิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่เกิดกับตนเอง ประกอบด้วย บุคลิกภาพความเป็นครู จำนวน 13 ข้อ บทบาทหน้าที่ด้านการสอน จำนวน 6 ข้อ และการพัฒนาตนเองในวิชาชีพครู จำนวน 8 ข้อ 2) ด้านที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย การปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความเมตตากรุณา จำนวน 9 ข้อ และการปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความเสมอภาค จำนวน 7 ข้อ และ 3) ด้านที่เกิดกับวิชาชีพครู ประกอบด้วย เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู จำนวน 10 ข้อ และศรัทธาในวิชาชีพครู จำนวน 2 ข้อ รวมทั้งสิ้น 55 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการทดสอบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .959 จำแนกตามรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่เกิดกับตนเอง เท่ากับ .930 2) ด้านที่เกิดกับผู้เรียน เท่ากับ .890 และ 3) ด้านที่เกิดกับวิชาชีพครู เท่ากับ .913

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบวัดเรื่องแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้กลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 1 ถึง 31 ธันวาคม 2562 และทำการเก็บรวบรวมได้ครบทั้ง 122 ฉบับ โดยกำหนดช่วงคะแนน ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2555)

- คะแนน 5 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูสูงสุด
- คะแนน 4 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
- คะแนน 3 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูปานกลาง
- คะแนน 2 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูค่อนข้างต่ำ
- คะแนน 1 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูต่ำที่สุด

และแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2555)

ค่าเฉลี่ย	4.21 - 5.00	นักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูสูงสุด
ค่าเฉลี่ย	3.41 - 4.20	นักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
ค่าเฉลี่ย	2.61 - 3.40	นักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.60	นักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูค่อนข้างต่ำ
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	นักศึกษามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูต่ำที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับจิตวิญญาณความเป็นครู ผู้วิจัยกำหนดเป็นค่าเฉลี่ย(M)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่าง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova) เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในการโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามชั้นปี และรายด้าน

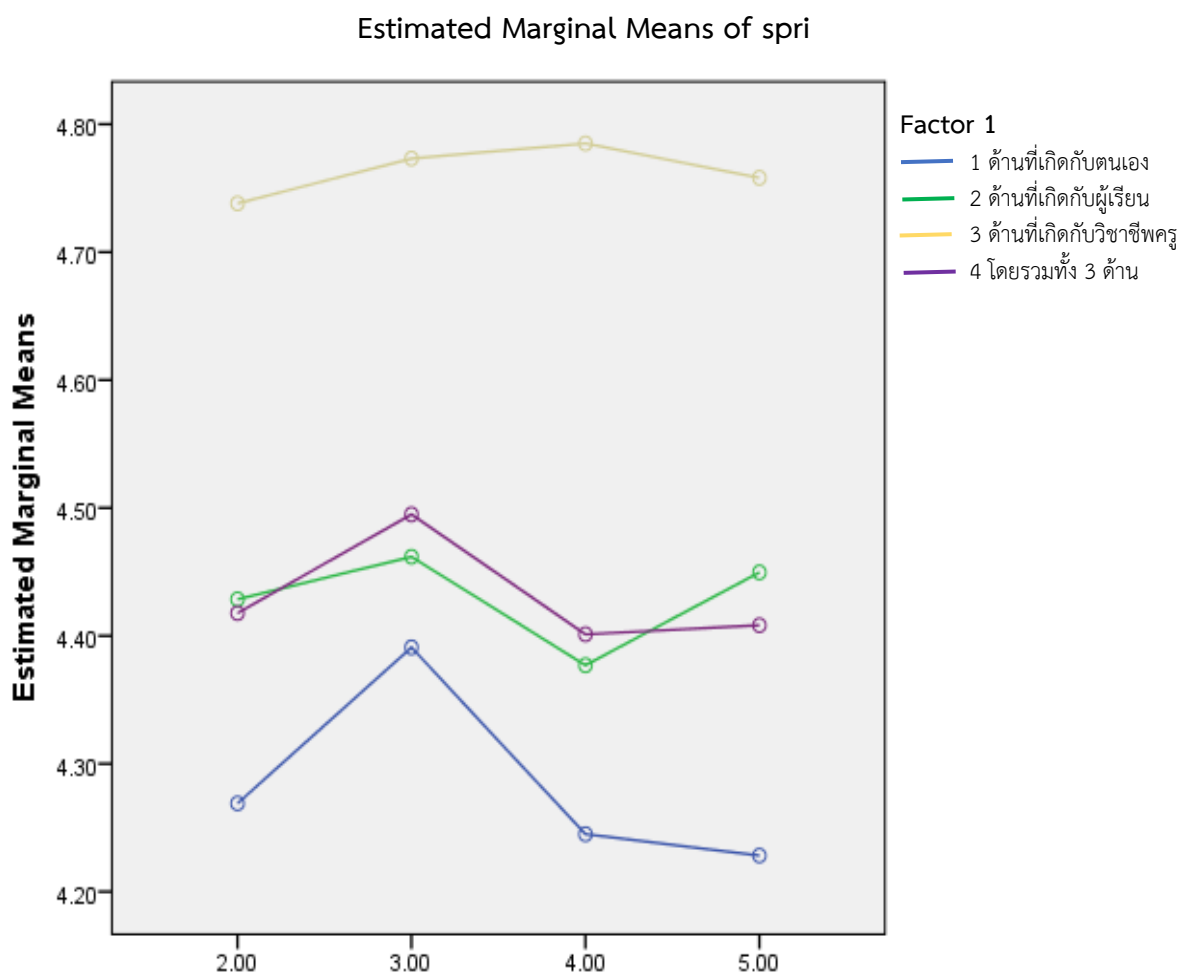
ผลการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามชั้นปี และรายด้าน ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	ค่าเฉลี่ย (M) รายด้าน			ค่าเฉลี่ย (M) โดยรวมชั้นปี
	ด้านที่เกิดกับ	ด้านที่เกิด	ด้านที่เกิดกับ	
	ตนเอง	กับผู้เรียน	วิชาชีพครู	
ปีการศึกษา 2558 (ปี 5)	4.22	4.44	4.75	4.40
ปีการศึกษา 2559 (ปี 4)	4.24	4.37	4.78	4.40
ปีการศึกษา 2560 (ปี 3)	4.39	4.46	4.77	4.49
ปีการศึกษา 2561 (ปี 2)	4.26	4.42	4.73	4.41
ค่าเฉลี่ย (M) โดยรวม	4.28	4.42	4.76	4.43

จากตาราง 2 และภาพประกอบ 2 พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูโดยรวมทุกด้านสูงสุดไม่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40 ถึง 4.49 โดยมีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.49 รองลงมาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ตามลำดับ หากพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.76 รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และด้านที่เกิดกับตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.28 ตามลำดับ

ภาพ 2 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยระดับจิตวิญญาณความเป็นครูรายด้านและโดยรวมทั้ง 3 ด้าน

ตาราง 3 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 3 ด้าน 55 ข้อ จำแนกตามชั้นปี

ข้อคำถาม	ปีการศึกษา		ปีการศึกษา		ปีการศึกษา		ปีการศึกษา	
	2558		2559		2560		2561	
	(ปี 5)		(ปี 4)		(ปี 3)		(ปี 2)	
	(M)	S	(M)	S	(M)	S	(M)	S
ด้านที่เกิดกับตนเอง								
1. ฉันใส่เสื้อผ้าที่สะอาดอยู่เสมอ	4.81	0.40	4.81	0.40	4.89	0.32	4.81	0.55
2. ฉันเป็นคนเข้าถึงได้ง่าย	4.19	0.60	4.19	0.65	4.22	0.43	4.10	0.58
3. ฉันสวมเครื่องแบบครูที่ถูก ระเบียบ	4.58	0.56	4.65	0.61	4.83	0.38	4.62	0.54
4. ฉันเป็นคนที่มีผู้เรียนอยู่ด้วย แล้วสบายใจ	4.19	0.65	4.06	0.57	4.28	0.75	4.26	0.66

ข้อคำถาม	ปีการศึกษา 2558 (ปี 5)		ปีการศึกษา 2559 (ปี 4)		ปีการศึกษา 2560 (ปี 3)		ปีการศึกษา 2561 (ปี 2)	
	(M)	S	(M)	S	(M)	S	(M)	S
5. ฉันมีความมานะบากบั่นฝ่าฟันต่ออุปสรรค	4.52	0.63	4.39	0.62	4.61	0.50	4.43	0.59
6. ฉันพูดมีทางเสียง “คะ” หรือ “ครับ” ทุกครั้ง	4.52	0.77	4.48	0.68	4.61	0.50	4.40	0.66
7. ฉันเป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส	4.42	0.76	4.55	0.62	4.44	0.51	4.52	0.59
8. ฉันควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีทุกสถานการณ์	4.00	0.45	4.10	0.60	4.11	0.83	4.14	0.68
9. ฉันอดทนต่อความยากลำบาก	4.26	0.73	4.45	0.62	4.39	0.61	4.31	0.72
10. ฉันพูดจาฉะฉาน คล่องแคล่ว	3.90	0.60	3.71	0.69	3.89	0.83	3.95	0.76
11. ฉันเชื่อมั่นในตนเอง	3.97	0.80	3.87	0.67	4.22	0.65	4.17	0.66
12. ฉันมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	4.65	0.49	4.65	0.49	4.72	0.46	4.55	0.74
13. ฉันมีความมั่นใจในการพูด	4.00	0.73	3.97	0.80	4.00	0.84	3.93	0.68
14. ฉันเตรียมการสอนทุกครั้ง	4.35	0.71	4.58	0.62	4.78	0.43	4.55	0.59
15. ฉันใช้เวลาในการสอนให้เต็มที่	4.74	0.44	4.58	0.62	4.61	0.50	4.60	0.59
16. ฉันมีสื่อการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.13	0.67	4.19	0.65	4.22	0.55	4.07	0.64
17. ฉันใช้เกม เพลง หรือกิจกรรมประกอบการสอนด้วย	4.03	0.60	4.32	0.75	4.28	0.75	4.07	0.81
18. ฉันจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning)	4.19	0.54	4.19	0.65	4.22	0.73	4.12	0.74
19. ฉันใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้ามาร่วมในการสอน	3.94	0.73	4.03	0.80	4.11	0.68	3.90	0.73
20. ฉันต้องอ่านหนังสือให้มาก เพราะความรู้ยังมีอยู่น้อย	4.16	0.73	4.61	0.50	4.67	0.77	4.48	0.80
21. ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้แห่งหนึ่งที่ฉันควรศึกษา	4.10	0.75	4.19	0.79	4.61	0.70	4.29	0.81
22. ฉันติดตามข่าวสารด้านเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ	4.06	0.73	3.97	0.75	4.33	0.84	4.02	0.95
23. ฉันแสวงหาข่าวสารทางวิชาชีพครูใหม่ ๆ มาพัฒนาตนเอง	4.23	0.80	4.06	0.68	4.17	0.92	4.14	0.90
24. ฉันเข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพครู	4.55	0.68	4.29	0.74	4.56	0.78	4.45	0.74

ข้อความ ตามที่มาวิทยาลัยจัดให้	ปีการศึกษา 2558 (ปี 5)		ปีการศึกษา 2559 (ปี 4)		ปีการศึกษา 2560 (ปี 3)		ปีการศึกษา 2561 (ปี 2)	
	(M)	S	(M)	S	(M)	S	(M)	S
25. ค้นหาเวลาศึกษาหาความรู้เพื่อ เพิ่มเติมวิชาชีพครูแบบออนไลน์	3.87	0.72	3.77	0.76	4.28	0.67	4.05	0.76
26. การค้นคว้างานวิจัยจะทำให้ฉัน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง	3.71	0.82	3.81	0.75	4.11	0.90	4.14	0.78
27. งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ ฉันแก้ไขปัญหาในการสอน ด้านที่เกิดกับผู้เรียน	4.10	0.98	4.13	0.76	4.39	0.61	4.19	0.74
1. ฉันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถาม เมื่อเกิดข้อสงสัย	4.77	0.43	4.81	0.48	4.72	0.57	4.79	0.68
2. ฉันตามงานของผู้เรียน หาก พบว่าผู้เรียนไม่ส่งงาน	4.45	0.77	4.42	0.56	4.61	0.50	4.40	0.66
3. ฉันแนะนำผู้เรียนปฏิบัติ จิตอาสา	4.10	0.79	4.03	0.66	4.22	0.65	4.17	0.85
4. ฉันกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ตามกฎของโรงเรียน	4.58	0.44	4.61	0.71	4.50	0.62	4.64	0.76
5. ฉันคอยตักเตือนผู้เรียนไม่ให้ ทำผิดหรือออกนอกกลุ่มนอกทาง	4.45	0.57	4.58	0.56	4.50	0.62	4.43	0.70
6. ฉันชี้แนะแนวทางที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกหรือ ตัดสินใจด้วยตนเอง	4.74	0.44	4.68	0.54	4.50	0.62	4.64	0.76
7. ฉันชี้แนะแนวทางในการเลือก ศึกษาต่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน	4.19	0.79	4.35	0.71	4.61	0.61	4.43	0.80
8. ฉันช่วยแก้ไขปัญหาของผู้เรียน อย่างเต็มความสามารถ	4.58	0.50	4.45	0.62	4.50	0.79	4.62	0.76
9. ฉันสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับ ผู้เรียนเมื่อมีปัญหาได้	4.71	0.53	4.39	0.67	4.50	0.71	4.62	0.73
10. ฉันให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ กำหนดไว้	4.58	0.56	4.55	0.68	4.72	0.46	4.67	0.61
11. ฉันตั้งใจถ่ายทอดความรู้กับ ผู้เรียนทุกคน ถึงแม้จะมีผู้เรียน ที่ไม่ตั้งใจเรียน	4.68	0.48	4.55	0.72	4.67	0.59	4.60	0.83
12. ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะเป็นคนที่ฉันรัก หากทำผิดฉันย่อมลงโทษ	4.48	1.06	4.61	0.88	4.67	0.59	4.69	0.90

ข้อคำถาม	ปีการศึกษา 2558 (ปี 5)		ปีการศึกษา 2559 (ปี 4)		ปีการศึกษา 2560 (ปี 3)		ปีการศึกษา 2561 (ปี 2)	
	(M)	S	(M)	S	(M)	S	(M)	S
13. เมื่อผู้เรียนทำผิด ฉันตัดสินใจ ด้วยเหตุและผลที่แท้จริง ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	4.84	0.37	4.81	0.54	4.89	0.32	4.81	0.67
14. ฉันมีเวลาให้ผู้เรียนมาขอ คำปรึกษาได้	4.68	0.48	4.45	0.62	4.61	0.50	4.55	0.77
15. หากผู้เรียนมีปัญหา ฉันให้ คำปรึกษาได้แม้เป็นเวลานานอก ราชการ	4.74	0.51	4.61	0.62	4.83	0.38	4.50	0.83
16. ฉันเต็มใจให้คำปรึกษาแก่ ผู้เรียนทุกคนโดยไม่หวังสิ่ง ตอบแทน	4.94	0.25	4.71	0.59	4.94	0.24	4.79	0.68
ด้านที่เกิดกับวิชาชีพครู								
1. ฉันรู้สึกซาบซึ้งในวิชาชีพครู	4.71	0.46	4.71	0.53	4.83	0.38	4.64	0.48
2. การเป็นครูทำให้ฉันมีความสุข	4.42	0.62	4.42	0.56	4.61	0.50	4.50	0.55
3. ฉันมีความสุขเมื่อเห็นลูกศิษย์ ประสบความสำเร็จในการเรียน	4.97	0.18	4.97	0.18	4.78	0.55	4.71	0.74
4. ฉันภูมิใจที่จะได้ประกอบอาชีพครู	4.77	0.56	4.71	0.53	4.72	0.57	4.71	0.51
5. อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง	4.87	0.34	4.84	0.45	4.83	0.51	4.67	0.69
6. อาชีพครูสามารถพัฒนาคนและ ประเทศชาติ	4.68	0.48	4.90	0.30	4.83	0.38	4.81	0.45
7. ฉันจะไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม วิชาชีพครู	4.77	0.50	4.90	0.30	4.89	0.47	4.86	0.42
8. ฉันจะพึงระวังไม่ให้วิชาชีพครู เสื่อมเสีย	4.87	0.34	4.97	0.18	4.89	0.32	4.86	0.42
9. ฉันจะปกป้องวิชาชีพครู ไม่ให้ใคร มาดูหมิ่น	4.84	0.37	4.81	0.48	4.67	0.49	4.79	0.52
10. ฉันจะสืบทอดวิชาชีพครู	4.77	0.43	4.71	0.53	4.78	0.43	4.83	0.44
11. ฉันเชื่อมั่นว่าอาชีพครูเป็น อาชีพที่ดี	4.84	0.37	4.77	0.50	4.78	0.55	4.81	0.51
12. ฉันจะปฏิบัติตามข้อกำหนด ของวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	4.58	0.56	4.71	0.53	4.67	0.59	4.67	0.53

จากตาราง 3 พบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนา
ท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 3 ด้าน 55 ข้อ จำแนกตามชั้นปี มีค่าเฉลี่ยดังนี้

นักศึกษาวิชาชีพรูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ชั้นปีที่ 5 มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพรูสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.42 ถึง 4.97 รองลงมาคือด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.10 ถึง 4.94 อันดับสุดท้ายคือ ด้านที่เกิดกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.71 ถึง 4.81

นักศึกษาวิชาชีพรูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ชั้นปีที่ 4 มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพรูสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.42 ถึง 4.97 รองลงมาคือด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.03 ถึง 4.81 อันดับสุดท้ายคือ ด้านที่เกิดกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.71 ถึง 4.81

นักศึกษาวิชาชีพรูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ชั้นปีที่ 3 มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพรูสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.61 ถึง 4.89 รองลงมาคือด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.22 ถึง 4.94 อันดับสุดท้ายคือ ด้านที่เกิดกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.89 ถึง 4.89

นักศึกษาวิชาชีพรูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ชั้นปีที่ 2 มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพรูสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50 ถึง 4.86 รองลงมาคือด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.17 ถึง 4.94 อันดับสุดท้ายคือ ด้านที่เกิดกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.90 ถึง 4.81

ตาราง 4 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามชั้นปี และรายด้าน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova)

จำแนกตาม		SS	df	MS	F	Sig.
ชั้นปี	ระหว่างกลุ่ม	.116	3	.039	.284	.837
	ภายในกลุ่ม	16.071	118	.136		
	รวม	16.186	121			
ด้านที่เกิดกับตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	.337	3	.112	669	.573
	ภายในกลุ่ม	19.825	118	.168		
	รวม	20.162	121			
ด้านที่เกิดกับผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	.115	3	.038	.198	.898
	ภายในกลุ่ม	22.888	118	.194		
	รวม	23.003	121			
ด้านที่เกิดกับวิชาชีพรู	ระหว่างกลุ่ม	.043	3	.014	.118	.949
	ภายในกลุ่ม	14.243	118	.121		
	รวม	14.286	121			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามชั้นปี และรายด้าน มีค่า sig มากกว่า .05 แสดงว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจำแนกตามชั้นปีและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ประเด็นแรก จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูโดยรวมทุกด้านสูงสุด ไม่แตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40 ถึง 4.49 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้ผ่านกระบวนการการคัดเลือกทั้ง การสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ อีกทั้งในเกณฑ์การสอบข้อเขียนที่เน้นจิตวิญญาณความเป็นครูถึงร้อยละ 40 ทำให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่สูง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการบ่มเพาะความเป็นครูของสถาบันการผลิตครู ที่ปลูกฝังความเป็นครูให้กับนักศึกษาตลอดช่วงระยะเวลาที่นักศึกษากำลังศึกษาในระบบ ที่ส่งผลให้นักศึกษามีความตระหนักในจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่สูง เพราะการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูมีความสำคัญอย่างมากต่อนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่อนาคตจะต้องกลับไปพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่น ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2559) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของวิชาชีพครู ในอาเซียนไว้ว่า จะฟื้นฟูวิชาชีพครูให้มีความหมายและมีคุณค่าต่อคนในอาเซียนและสังคมอาเซียน ถึงเวลาต้องเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจังทั้งระบบและฟื้นฟูวิญญูณครูกลับมาให้ได้ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูให้เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคลากรวิชาชีพครูและนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพของการศึกษา

ประเด็นที่สอง หากพิจารณาเปรียบเทียบตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.49 รองลงมาคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ตามลำดับ ข้อสังเกตพบว่าค่าเฉลี่ยในแต่ละชั้นปีอยู่ในระดับสูงสุดทั้ง 4 ชั้นปี แสดงให้เห็นว่านักศึกษาวิชาชีพครูทั้ง 4 ชั้นปี มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างกันที่คะแนนเฉลี่ยในแต่ละชั้นปีเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยบางส่วนของ ดวงใจ ชนะสิทธิ์ ชัยยุทธ มณีรัตน์ และพงษ์เทพ จิระโร (2559) ที่พบว่า นักศึกษาในแต่ละชั้นปีต่างกัน มีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูทั้งในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านเทคนิคการสอนมีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูไม่แตกต่างกัน ดังนั้นหากจะพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูจึงควรพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงจบการศึกษา เพราะสังเกตจากคะแนนเฉลี่ยในชั้นปีที่ 4-5 ที่ลดลง แสดงให้เห็นว่าหากไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อาจจะมีผลให้ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูลดลงได้ ดังในงานวิจัยของ ธรรมนันท์กานา แก้วสว่าง (2554) ที่พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย 3 ช่วง ได้แก่ 1) ช่วงการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู คือการเกิดสถานะทางจิตและพฤติกรรมของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูภายในตัวบุคคล แสดงให้เห็นถึงความหมายของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู

2) ช่วงการพัฒนาสู่การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู คือ ระยะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางจิตและพฤติกรรมจากการทำงานในอาชีพครูไปสู่สภาวะทางจิตและพฤติกรรมของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู 3) ช่วงการคงอยู่ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู คือ ระยะที่สภาวะทางจิตและพฤติกรรมของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูคงอยู่ในตัวบุคคล

ประเด็นสุดท้าย หากพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.76 รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และด้านที่เกิดกับตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.28 ตามลำดับ ข้อสังเกตพบว่าระดับจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีกิจกรรมที่บ่มเพาะปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 เช่น กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมวันครู กิจกรรมสภากาชาดบ้านครู และกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาบ้านครู เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ล้วนส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตสำนึกในการเป็นครูที่ดี มีจิตวิญญาณความเป็นครูที่ดี ตลอดจนเกิดความศรัทธาในวิชาชีพครูได้ ส่วนด้านที่เกิดกับผู้เรียน มีระดับค่าเฉลี่ยรองลงมา อาจเป็นเพราะนักศึกษา นักศึกษาชั้นปีที่ 2-3 ยังไม่ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนจึงทำให้ประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติกับนักเรียนยังมีน้อย ส่วนด้านที่เกิดกับตนเอง มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะในกระบวนการบ่มเพาะปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูของคณะครุศาสตร์ อาจจะยังไม่ได้เน้นการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครู การพัฒนาบทบาทหน้าที่ด้านการสอน และการส่งเสริมการพัฒนาตนเองในวิชาชีพครู เท่าที่ควร ดังนั้นจึงเป็นข้อสังเกตว่า หากจะพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูให้ดีขึ้น ทางคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ควรเน้นการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านที่เกิดกับตนเองให้กับนักศึกษาเป็นอันดับแรก เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครู การอบรมเทคนิคการสอน และการส่งเสริมการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นต้น และพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับผู้เรียน เป็นอันดับที่สอง ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 เพื่อที่จะได้บ่มเพาะจิตวิญญาณความเป็นครูด้านที่เกิดกับผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน เข้าใจและเข้าถึงนักเรียนให้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สจิวรรณ ทรรพวุฒ (2560) ที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูว่า ควรปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นครูอันดับแรก เน้นการสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติที่สอดคล้องกับทักษะศตวรรษที่ 21 และความเป็นครูวิชาชีพที่มีพลวัตเท่าทันการเปลี่ยนแปลงศาสตร์ติดตามความก้าวหน้าวิชาชีพครู โดยมีกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพ ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ และกลยุทธ์รอง 12 กลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย ไปวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู

ในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้

2. จากผลการเปรียบเทียบระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาแต่ละชั้นปี ทำให้เห็นถึงความแตกต่างในธรรมชาติของนักศึกษา ถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยของระดับจิตวิญญาณความเป็นครูจะอยู่ในระดับสูงสุดเหมือนกัน ดังนั้น ในการกำหนดกิจกรรมเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับนักศึกษาแต่ละชั้นปีจะต้องมีความแตกต่างกัน และสร้างอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้จิตวิญญาณความเป็นครูได้ปลูกฝังอยู่ตั้งแต่ในระบบการศึกษาและต่อเนื่องไปถึงการประกอบอาชีพครูในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมถึงความแตกต่างด้านอื่น ๆ เช่น เพศ อายุ สาขาวิชา เป็นต้นและควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาวิชาชีพครูแบบปกติและนักศึกษาวิชาชีพครูในโครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นว่ามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูแตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

ชนิตา รักษ์พลเมือง สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ รังสรรค์ มณีเล็ก เฟื่องอรุณ ปรีดีติลก และสุวิธิตา จรุงเกียรติกุล. (2560).

การศึกษาสภาพและปัญหาการผลิตการใช้และการพัฒนาครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/107335>.

ชูลีพร อร่ามเนตร. (2562). 20ปี10โครงการผลิตครูปัญหา คุณภาพ ยังคงมีอยู่. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563, จาก <https://www.komchadluek.net/news/edu-health/395706>.

ดวงใจ ชนะสิทธิ์ ชัยยุทธ มณีรัตน์ และพงษ์เทพ จิระโร. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม Spiritual teacher of the Faculty of Education Nakhon Pathom Rajabhat Universtiy.วารสารศิลปการศึกษาศาสตรวิวิจัย. 8(1), 107-131.

ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง. (2554). ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู : การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญใจ ศรีสถิตยนากร. (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัตินวัตกรรมวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2559). คิดเพื่อครู คำบรรยายระหว่างดำรงตำแหน่งประธานกรรมการคุรุสภา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาวิตา มหาวงศ์ พาสณา จุลรัตน์ อนุ เจริญวงศ์ระยับ และช่อลัดดา ขวัญเมือง. (2562). การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารหาดใหญ่วิชาการ,17(2),201-220.

วัลนิกา ฉลากบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ The Spirituality of Teachers: A Key Characteristic of Professional Teachers. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563,

จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/npuj/article/view/65307>.

สจ๊วต วรรณพสุ. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพของ
นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วารสารราชพฤกษ์, 15(1), 1-10.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา เรื่อง การคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา
2561 เพื่อศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครูระดับปริญญาตรี (5 ปี)*. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2563,

จาก <https://muakru.thaijob.com>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.